

Køn og seksualitet som emne i historie?

Opfattelser og spørgsmål, der knytter sig til køn og seksualitet, er væsentlige for hver enkelt af os og for samfundet som sådan. Forståelser af og holdninger til dette emne er påvirket af de samfundsmæssige og kulturelle forandringer, der er sket i tidens løb. Dette giver artiklen eksempler på. Den begrundet også, hvorfor aspekter og problemstillinger om køn og seksualitet er et relevant emne i historieundervisningen. Til sidst præsenteres det problemorienterede kildebaserede forløb "Kærlighed, køn og seksualitet", der er tilgængelig i HistorieLabs kildebank.

Forfattere: [Christina Louise Sørensen](#), [Jens Aage Poulsen](#)

Foto: Wikimedia Commons. Karikatur fra o. 1590 af utroskab og dumhed. Hustruen overlader nøglen til sit kyskhedsbælte til ægtemanden, der har æseløre på hatten. Bag sengen sælger

nøglen til sit kyskhedsbælte til ægtemanden, der har æseløre på hatten. Bag sengen sælger en kvinde en ekstra nøgle til en anden mand.

Flydende normer

Udfordringer og spørgsmål i relation til køn og seksualitet har stor fylde i medierne og i de flestes hverdag. Også børn og unge møder eller konfronteres direkte og indirekte med emnets tematikker, som de må forholde sig til, og som er med til at forme deres adfærd, holdninger og identitet. Der er nemlig ikke – som i de "gode" gamle dage for fx 100 år siden – faste og entydige forståelser af køn og seksuelle normer, som børn og unge socialiseres ind i.

I Danmark og de fleste vesteuropæiske lande er der officielt langt mere åbenhed og tolerance i spørgsmål om køn og seksualitet end tidligere. Ideelt set er der i dag accept af mange forskellige forståelser, personlige valg og iscenesættelser af køn og seksualitet. Reelt er denne tilsyneladende frisættelse afgrænset af samfundsmæssige og kulturelle faktorer, der afgørende påvirker den enkeltes forståelse af køn og seksualitet. Det er faktorer, som i vid udstrækning har historiske rødder.

Ligestilling – formelt set og i praksis

Mænd og kvinder er formelt og juridisk ligestillet. At det i praksis ikke altid er tilfældet ses bl.a. i kunstneriske udtryk. For et årti siden var den mere kendte danske rap-scene kun befolket af unge mænd, der ofte havde et repertoire af ret sexistiske og voldsforherligende sange. Et eksempel var rapperen Niarn, der på cd'en "Årgang 79" fra 2004 bekendtgjorde: "Baby så' det op og stå klap dig selv i røven so/Rul den op og la' den gå la' mig se dig rippe de skrå/ Tjek to flex ho baby oser af sex yo/Niarn han er altid på så ryst den til du ik' ka' gå".

Bortset fra forfatteren Hanne Vibeke Holst, der i artiklen "Du er fucking sexistisk, Niarn!" (Holst 2004) i Politiken problematiserede både den mandlige anmelders positive vurdering og Niarn selv, var der ingen, som tilsyneladende tog anstød af disse tekster.

Mere virak skabte en af de få kvindelige rappere, Nikoline, og hendes sang og tilhørende video "Sut min klit!" fra 2018, som gjorde kvinden til den enevældige i det seksuelle spil. Sangen indgår i spillefilmen "Ditte & Louise", som humoristisk og tankevækkende "afslører", at der er alt andet end ligestilling i filmbranchen. Kvinder i 40'erne har ikke en chance, mens deres jævnaldrende mandlige kollegaer bevarer karrieremulighederne og magten. Ditte må derfor "konvertere" til Ditlev for at få succes.

Ægteskab og kønsroller

Mens Ditte "skifter" køn, skitserer reklamer typisk mande- og kvinderollen og relationer mellem dem ret stereotyp i den forstand, at der optræder et (ægte)par, hvor manden og kvinden opfører sig ret forskelligt. Det kan være som L'EASYs "Luffe og Sjanne". Konflikterne mellem den lidt latterlige Luffe og hans naive men mere fornuftige kone Sjanne løses, og det lykkelige parforhold genopstår, når Peter fra L'EASY leverer en bærbar computer. Et andet eksempel er Bilkas "Malene og Per Arne", der til Per Arnes fortrydelse og den evigt gravide Malenes tilsyneladende glæde snart er forældre til 15. Et tredje eksempel er den livslange fortælling, som Alm. Brand præsenterer om en kvinde og mand fra ungdom til pensionsalder, og som afsluttes med det ældre ægtepar, der – tiljublet af folket – kører gennem gaden stående på deres båd.

Ægteskabet er en anden institution, som børn og unge må forholde sig til. Hvilken funktion og rolle har ægteskabet i et moderne samfund, hvor begge parter arbejder? Hovedparten af de voksne bliver viet i en kirke eller borgerligt. Antallet af vielser i Danmark er svagt stigende, og brylluppet fejres ofte med store fester og med tilhørende traditionelle og nye ceremonier. Men halvdelen af ægteskaberne bliver opløst igen.

Så er der kønsrollerne. Hvordan bliver ens kønsidentitet til? Er det overvejende noget biologisk, eller er køn i højere grad en social og kulturel konstruktion? Uanset hvad, er der – trods formel ligestilling – stadig forskellige normer for, hvor seksuelt aktive henholdsvis mænd og kvinder kan være. Mens mænd kan prale med antallet af erobringer, og der igennem endda styrke deres prestige blandt kammeraterne, må kvinder i højere grad gå mere stille med dørene på dette felt, hvis de vil undgå at blive stemplet som billige. (Dahl et al. 2018)

I det hele taget er relation mellem kønnene, herunder seksualitet – også i mere obskure former – noget, som unge må forholde sig til. Det gælder fx til de såkaldte puttefester – endnu et amerikansk inspireret fænomen – som medierne ved skolestarten i 2018 havde fokus på. I korthed er konceptet tilsyneladende, at 15-årige, der netop er begyndt på gymnasiet, ud fra deres udseende udvælges af 3.G-elever af det modsatte køn til en "optagelsesprøve", hvor især pigerne udsættes for ydmygende sexistiske tests. (Mainz, 2018)

Diskussioner om prostitution, såkaldt sugardating og andre former for seksualitet "på kanten", er andre eksempler på samfundsmæssige udfordringer, som unge møder. Er prostitution et socialt problem, der må løses med sociale midler – eller må omfanget nedbringes ved at forbyde prostitution og straffe kunderne?

Emnets relevans – og begrundelse i formålene

Hvad kommer de nævnte og andre eksempler på aktuelle udfordringer og spørgsmål vedrørende køn og seksualitet historiefaget ved? Svaret er, at emnet – begrundet i såvel folkeskolens formål som i fagformålet – rummer de problemstillinger, der er relevante i undervisningen.

Ifølge formålet for folkeskolen er det skolens opgave, at: (Undervisningsministeriet)

” forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

Det forudsætter, at aktuelle samfundsmæssige og kulturelle forhold – og derfor også køn og seksualitet – må være undervisningens genstandsområde.

Også ud fra fagformålet for historie kan der argumenteres for forløb om emnet. Her fremgår det, at eleverne skal kunne bruge det, de beskæftiger sig med i faget, til at forstå sig selv og deres samfund, som baggrund for at forholde sig til fremtidsmuligheder. At beskæftige sig med køn og seksualitet i undervisningen kan også begrundes med, at eleverne i historie må: (EMU)

” udbygge deres forståelse af menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne og opnå indsigt i kontinuitet og forandring,

og at eleverne forstår,

” hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte.

Derfor er det relevant, at man i historieundervisningen arbejder med køn og seksualitet med henblik på, at eleverne forsøger at finde ud af, hvorfor de nævnte tematikker – og andre problemstillinger inden for emnet – fremtræder, som de gør.

Men formålet med at arbejde med emnets tematikker er ikke at pege fingre af fortiden, hvor man så anderledes på emner som fx homoseksualitet og såkaldt uægte børn. Undervisningen må tilrettelægges, så elevernes møde med fortiden i form af historiske fortællinger og historiske spor så vidt muligt sker på den givne fortids egne præmisser. Det kan både kvalificere elevernes fortidsforståelse og sætte nutidens handlemuligheder i perspektiv. Her kan det konkret være givtigt at tage fat i nogle eksempler på, hvordan samfundet har forholdt sig til de seksuelle og kønsmæssige udtryk, som på forskellig vis er faldet udenfor samfundets normer og moralske kodeks.

Ægteskabet og det seksuelle

Et eksempel kan være synet på sex før ægteskabet. I dag betragter de fleste sex som noget af det mest intime og ikke mindst private – og noget som staten og andre mennesker ikke skal blande sig i. Men man skal ikke mere end et par generationer tilbage, før samfundet forholdt sig markant anderledes til seksuelle forhold. Går man længere tilbage, var der strenge straffe for førægteskabelig sex.

I middelalderen var ægteskabet en form for fornuftsmæssig kontrakt, der mest handlede om formuer eller aftaler mellem slægten. Reformationen førte til ændringer i synet på seksualitet. I den lutherske kristendom var ægteskabet en hellig institution, en grundpille i samfundets orden. Den eneste form for tilladt seksualitet var den, der udfoldede sig inden for ægteskabet. Kirken og ikke mindst staten forsøgte derfor at kontrollere og regulere borgernes seksuelle adfærd af religiøse årsager. Som det ses i nedenstående citat fra Danske Lov 1683, var der hårde økonomiske straffe for førægteskabelig sex. (Secher, 1829)

” Hvo nogen Qvindis-Person beligger, bøde til sit Herskab fire og tyve Lod Sølv, og Qvind-folket tolv Lod Sølv, og stande begge aabenbare Skrifte. Have de ikke Middel til Bøderne, da straffis de efter deris Formue og med Fængsel paa Kroppene; Men dersom de egte hver andre, da betale hand til Bøder half femte Lod Sølv og hun half saa meget, og være frj for Skriftemaal.

Bødestraffen reduceredes og den kirkelige disciplinærstraf, det åbenbare skriftemål, bortfaldt, hvis parret giftede sig. Problematikken omkring uægte børn var undgået og den sociale orden genoprettet ved giftermålet.

Med tiden lempedes de hårde straffe for førægteskabelige forhold. I løbet af sidste halvdel af 1700-tallet sekulariseredes og afkriminaliseredes sædelighedslovgivningen på en række punkter. Hvor seksuelle forhold før havde været et offentligt anliggende i enevældens

storhedstid, blev de i højere og højere grad et privat anliggende, og sex uden for ægteskabet blev endegyldigt afkriminaliseret ved Straffeloven af 1866. (Ferslev, 1867)

Selvom ægteskabet mellem mand og kvinde ikke længere er rammen om den eneste form for tilladte seksualitet og familieliv, vælger mange stadig at indgå ægteskaber – men færre og færre bliver gift i kirken.

Pervers seksualitet

Et andet eksempel, der kan tages op i undervisningen, og som illustrerer kontinuitet og forandring i synet på seksualitet, er, hvordan samfundet begyndte at vurdere seksualitet ud fra videnskabelige og sundhedsmæssige perspektiver frem for religiøse hensyn. I løbet af 1800-tallet overtog lægevidenskaben kirkens hidtidige monopol på at definere køn og seksualitet. Der blev produceret talrige lægevidenskabelige håndbøger og skrifter, som beskrev den "naturlige", sunde seksualitet og kønsroller – og ikke mindst den "unaturlige", perverse seksualitet.

Eksempelvis blev begreberne homo-, hetero- og biseksualitet opfundet af lægevidenskaben i 1800-tallets anden halvdel. Før havde sex mellem to personer af samme køn været betegnet "sodomi" eller "omgængelse mod naturen". Formålet med sex var forplantning. Ifølge Det Gamle Testamente var det syndigt at spilde sin sæd. I 1. Mosebog, praktiserede Onan afbrudt samleje – spildte sin sæd på jorden – og undlod derved at videreføre sin slægt. Onan forbrød sig derved mod Gud, og Gud lod ham dø derfor. (1. Mos 38, 6-11) Med henvisning til Bibelen var prævention, onani og analsex syndigt. Kvindens kønsdrift blev betragtet som ikke-eksisterende langt oppe i 1800-tallet, og da "omgængelse mod naturen" kort sagt bestod i penetration i et "forkert hul", var kvindelig homoseksualitet ikke en del af straffelovgivning.

Foto: Københavns Kriminal- og Politiret, Justitskontoret: Pådømte sager oktober 1907, nr. 229. Rigsarkivet på Flickr. Fotografiet blev konfiskeret i forbindelse med den store sædelighedssag i 1906-1907, hvor en række mænd blev anklaget og dømt for homoseksualitet og homoseksuel prostitution.

Med opfindelsen af homoseksualitetsbegrebet blev seksualiteten nu set som et udtryk for en særlig kønsdrift, der gennemstrømmede det enkelte menneske. Den ændrede opfattelse fik konsekvenser for både lovgivningen og måden, man tænkte om og så på køn og seksualitet. På kort sigt førte det til, at man beskrev homoseksualitet som en syg/unaturlig form for seksualitet. På længere sigt betød det dog også, at lægevidenskaben i 1905 anbefalede en afkriminalisering af homoseksualitet, da man ikke burde straffes for en medfødt "defekt". Alligevel var seksuel omgang mellem to personer af samme køn strafbart indtil 1930 i Danmark. Den seksuelle lavalder for forhold mellem personer af samme køn blev først ligestillet 1976. (Bech et al. 1986, Lützen 1986, Nyegaard 2011)

I dag anses Danmark for at være et af de mest frisindede lande i verden, når det gælder homoseksuelles rettigheder. Som et af de første lande i verden fjernede Danmark i 1981 homoseksualitet fra den officielle liste over diagnoser for psykiske sygdomme. I 1989 tillod Danmark som det første land i verden homoseksuelle vielser på rådhuset, og pr. 1. januar 2017 blev Danmark det første land i verden, der fjernede transkønnethed fra diagnoselisten. Alligevel er det ofte svært for unge mennesker, at "springe ud" som homoseksuelle, og både homoseksuelle og transpersoner og andre seksuelle minoriteter oplever stigmatisering, diskriminering og hadforbrydelser.

Statslig kontrol

En mulig tredje vinkel på emnet kan være at arbejde med, hvordan den statslige kontrol fortsatte og endda intensiveredes i takt med, at kirkens indflydelse på befolkningens seksuelle habitus svandt ind. I løbet af 1800-tallet begyndte staten i højere og højere grad at regulere af sædelige og sundhedsmæssige hensyn. Det sås blandt andet i statens forsøg på at bekæmpe usædelighed og kønssygdomme. I 1800-tallets Danmark florerede kønssygdomme – især syfilis. Før penicillinens udbredelse var det en frygtet sygdom, der var uhelbredelig og i nogle tilfælde dødelig.

Prostituerede kvinder, der i sagens natur havde skiftende seksualpartnere, blev set som de væsentligste smittespredere. Samtidig lod anstændigheden sig let krænke af kvinder, der prostituerede sig i det offentlige rum. Derfor indførte man fra lovgivers og politiets side et system, som gav politiet vidtrækkende beføjelser til at holde øje med, at prostitutionen ikke krænkede den offentlige velanstændighed.

Hundredvis af kvinder blev indskrevet som offentlige prostituerede, og de fik lov at leve som prostituerede, på trods af, at det ulovligt at "ernære sig ved utugt". Den mandlige sexkøber gik til gengæld fri af politiets kontrol. En gængs opfattelse var nemlig, at mænd havde visse lyster, som ikke lod sig styre. I den optik var det derfor nødvendigt – også af hensyn til den sædelige borgerkvinde – at mændene fik stillet deres lyster hos prostituerede, som alligevel var usædelige, løstgættede og "faldne". (Pedersen, 2007)

Den opfattelse indgik i lægen og politikerens Vilhelm von Rosens tale til Folketinget (Rigsdagstidende, 1862-63, Folketinget: 4584):

” Hvad er nemlig Sagens Sammenhæng? Det er den, at der i Samfundet ulmer visse Lidenskaber og onde Instinkter, som man ikke kan faae Bugt med, og som, naar de ikke skaffes Luft paa en

eller anden Maade, med Magt ville bryde igjennem; men Prostitutionen er netop en saadan Sikkerhedsventil for Sædeligheden.

Med tiden blev færre og færre straffet for prostitution, og i 1999 blev prostitution afkriminaliseret i Danmark. Hvor man tidligere straffede prostituerede ud fra et sædeligheds- og sundhedsmæssigt hensyn, ser man i dag prostitution som et socialt problem, hvor der arbejdes med forebyggelse og exit-programmer. Med jævne mellemrum blusser diskussionen om prostitution op i samfundsdebatten. Nogle ønsker et system, hvor salg af sex er afkriminaliseret, mens sexkøb er strafbart.

Andre mener, at et købsforbud fører til diskrimination af de prostituerede. Man sporer dermed stadig en ambivalens i samfundets tilgang til prostitutionen. Selvom sexsalg ikke er strafbart, er prostitution ikke et anerkendt erhverv, hvilket betyder, at prostituerede eksempelvis ikke er beskyttet af arbejdsmiljølove og eksempelvis heller ikke kan være medlemmer af en a-kasse.

Staten blander sig

I første halvdel af 1900-tallet gik staten også langt i forsøget på at beskytte befolkningen mod såkaldt "dårlige gener". Personer, som dengang blev klassificeret som åndssvage, sindssyge eller på andre måder blev dømt "mindre ønskelige", blev interneret på de isolerede øer Sprogø og Livø. Den gryende velfærdsstat i 1920'erne og 1930'erne vedtog ægteskabslove, interneringslove og steriliseringslove, der skulle forhindre visse befolkningsgrupper i at reproducere sig – en statslig racehygiejne for at beskytte resten af befolkningen mod degenerering af arvemassen. På Sprogø blev hundredevis af "seksuelt forstyrrede" kvinder interneret og mange blev steriliserede. I kølvandet på 2. Verdenskrig blev racehygiejne dog mindre populær, og anstalterne på Sprogø og Livø blev lukket i 1961. (Koch 1996, Kirkebæk 2004)

I starten af 1900-tallet begyndte emner som prævention og seksualitet, der før havde været tabubelagte, at blive debatteret. Retten til viden om prævention og svangerskabsafbrydelse blev heftigt diskuteret i 1930'erne, og senere kom emner som obligatorisk seksualundervisning, p-pillen, den fri abort og pornoens frigivelse til at fylde i 1960'ernes og 1970'ernes samfundsdebat sideløbende med kvindebevægelsens kampe for ligestilling på en lang række punkter.

Foto: Det Kongelige Bibliotek, billedsamlingen. Den danske forfatter og foredragsholder, Thit Jensen, var blandt andre med til at sætte prævention og kvinders rettigheder på dagsordenen i samfundsdebatten i første halvdel af det 20. århundrede. Thit Jensen turnerede Danmark rundt med sit foredrag "Frivilligt Moderskab".

Ligestilling – stadig en udfordring

Spørgsmålet om ligestilling i forhold til køn og seksualitet er dog stadig aktuelt. Det viser en rapport fra Ligestillingsministeriet fra 2018 om unges opfattelser af køn, krop og seksualitet (Dahl et. al., 2018). Rapporten peger blandt andet på en diskrepans mellem opfattelsen af drenge og pigers seksualitet.

Mens drenge og piger i 16-20 års alderen stort set er lige seksuelt aktive, er der stor forskel på, hvordan denne aktivitet bliver vurderet. Mens drengenes seksuelle aktiviteter bliver set som værende positive, så risikerer pigerne ifølge rapporten at blive associerede med nedgørende kategoriseringer og blive betragtet som "billige" og "urene". Til gengæld oplever drengene i højere grad end pigerne et pres for at debutere seksuelt.

Det syn på køn og seksualitet, der kommer til udtryk i undersøgelsen, er langt fra nyt. Omkring år 1900 udkom en lang række skrifter og bøger, der handlede om "ret opførsel" for både mænd og kvinder. Citatet nedenfor er et uddrag af håndbogen "Kvinden som Ung Pige, Forloved og Gift. Skrevet af en Kvinde om og til Kvinder", der udkom første gang i Danmark i 1918, og som blev meget populær i 1920'erne.

” Unge piger bør ikke kysse andre end deres forlovede, og ikke engang på ham bør de kysse for meget... Dette ansvar har ikke udelukkende til formål at bevare kommende hustruer jomfruelige og rene for deres mænd, men er også beregnet på at bevare mandens renhed. Den unge ved i reglen ikke, men jeg mener, hun bør vide det, at mandens lyster vækkes meget lettere og heftigere end hendes egne... (Duffey 2018)

Fortiden præger nutiden

Ovenstående eksempler illustrerer, at synet på køn og seksualitet har ændret sig. At lade eleverne arbejde med kilder, der udtrykker forskellige tiders opfattelser af seksualitet og køn – og ikke mindst samfundets måde at forholde sig hertil, kan styrke elevernes forståelse af, hvordan deres syn på emnet og dets problematikker er præget af fortidens opfattelser, og at man til andre tider har haft helt andre opfattelser af dette.

I undervisningen kan man eksempelvis åbne op for emnet gennem diskussion af spørgsmål som:

- Hvad er acceptabelt eller uacceptabelt, når det handler om seksualitet?
- Kan man tale om "rigtig" eller "forkert" seksualitet i dag?
- Er der forskel på, om man er dreng eller pige?
- Kan man sige, at der er noget, der hedder en "rigtig mand" og en "rigtig kvinde"?
- Hvem bestemmer egentlig, hvad der er rigtigt eller forkert?

At arbejde med kilder til synet på seksualitet og køn over tid og skabe rum for diskussion kan hjælpe eleverne med at afklare deres værdier og holdninger til tematikkerne, og få dem til at reflektere over adfærd og holdninger, der relaterer sig til seksualitet og køn – herunder også om elevernes egen kulturelle og religiøse baggrund har en betydning for deres holdninger.

Kærlighed, køn og seksualitet – et nyt emne i kildebanken

HistorieLab har opbygget en kildebank. Det er en online portal, der stiller kilder og lærervejledning til rådighed til en række emner til henholdsvis 5.-6. klasse eller 7.-9. klasse.

Et af kildebankens emner er "Kærlighed, køn og seksualitet". Det er delt ind i fire tematikker, som hver indeholder en række kilder. Kilderne er tekstuddrag, billeder og filmklip, der er didaktiserede og pædagogisk bearbejdet.

1. Tema: "Kærlighed, kunst og forbud" indeholder kilder, der giver en række eksempler på, hvordan seksualitet er kommet til udtryk i kunsten igennem tiden.
2. Tema: "Ægteskab, kærlighed og konsekvenser" indeholder kilder til, hvordan synet på ægteskabet og ikke mindst sex udenfor ægteskabet og prævention har udviklet sig.
3. Tema: "På kanten" har fokus på kilder om mennesker og deres adfærd, som samfundet har set – og måske stadig ser – på som "afvigere". Dvs. de, som ikke har passet eller passer

ind i samfundets normer som eksempelvis prostituerede kvinder og homoseksuelle mænd.

4. Tema: "Køn over tid" rummer kilder om forskellige tiders opfattelser af køn og ligestilling. Der er blandt andet kilder til, hvordan man har stillet – og måske stadig stiller – forskellige forventninger til piger og drenge.

HistorieLab har udarbejdet emnet, så det kan anvendes på forskellige måder i undervisningen. Fx kan læreren tilrettelægge et længere forløb, hvor eleverne arbejder problemorienteret med selvvalgte historiske problemstillinger, og hvor de selvstændigt søger at belyse deres problemstillinger ved hjælp af de kilder, der er tilgængelige i kildebanken. Læreren kan også vælge at fokusere på et enkelt af de fire temaer og dets tilhørende kilder, eller lade eleverne arbejde med alle kilderne i emnet. Endelig kan læreren vælge at lade enkelte af kildebankens kilder supplere og/eller nuancere andre læremidler eller portaler.

Til hvert tema er der udviklet en lærervejledning. Det består af et lærerhenvendt historisk overblik, ideer til undervisningsforløb, igangsættende anslag, samt eksempler på kompetenceområder og -mål og færdigheds- og vidensområder til 7.-9. klasse, som knytter sig til arbejdet med temaet.

Desuden er der udarbejdet en række spørgsmål til de enkelte kilder, som kan hjælpe eleverne med at åbne, analysere og tolke kilderne. Et eksempel på sådanne spørgsmål til en kilde kunne være:

- Hvorfor mon loven havde så strenge straffe for at dyrke sex uden for ægteskabet?
- Hvilke grunde kan der være til, at bøden til manden var dobbelt så stor som til kvinden?
- Hvad fortæller det om samfundet i 1600-1700-tallet?
- Hvorfor mon bødestraffen blev halveret, hvis manden og kvinden giftede sig?
- Hvorfor er det ikke længere strafbart i Danmark at have sex uden for ægteskabet?
- Overvej hvorfor det i nogle kulturer og samfund stadig er strafbart at have sex uden for ægteskabet.

Kildebanken indeholder også mere generelle lærer- og elevvejledninger vedrørende formulering af problemstillinger og at arbejde problemorienteret med kilder. Endelig er der produceret en triggerfilm, der skal vække elevens undren og nysgerrighed for emnets tematikker, og som kan bruge som anslag til forløbet.

Kildebanken er en del af projektet "100 danmarkshistorier" – et projekt, hvor danmarkshistorien formidles gennem 100 bøger à 100 sider, skrevet af 100 forfattere, og udgivet på Aarhus Universitetsforlag. HistorieLab bidrager til projektets digitale formidlingsdel med en række digitale temapakker, som er målrettet undervisningsbrug i grundskolen. Indholdet i hver temapakke tager udgangspunkt i et antal af bogtitlerne fra Aarhus Universitetsforlags "100 danmarkshistorier", men er tilrettelagt tematisk og udarbejdet, så de kan anvendes som læremidler. Projektet er lavet med en række samarbejdspartnere og er støttet af A.P. Møller Fonden.

Referenceliste

Bech, Henning m.fl., *Lyst eller Nød? Kvinders og mænds homoseksualitet. Redegørelse for nogle synspunkter og resultater i videnskabelig litteratur. Redegørelse fra kommissionen til belysning af homoseksuelles situation i samfundet*, 1986.

Bibelen. *Den hellige Skrifs kanoniske Bøger*, Det Danske Bibelselskab, København 1992.

Dahl, Karen Margrethe m.fl., *"Unge opfattelser af køn, krop og seksualitet"*, VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, 2018.

Duffey, Mrs. E. B., *"Kvinden som Ung Pige, Forlovet og Gift. Skrevet af en Kvinde om og til Kvinder (Oversættelse)"*, Aktieselskabet. Ørnens bogforlags Ekspedition. København, 1918.

EMU, *Historie – Fælles Mål, læseplan og vejledning*, <https://www.emu.dk/modul/historie-f%C3%A6lles-m%C3%A5l-%C3%A6seplan-og-vejledning>

Ferslev, C., *Almindelig borgerlig Straffelov af 10. februar 1866*, 1867.

Holst, H.V., *"Du er så fucking sexistisk, Niarn!"*. Politiken, 13.11. 2004.

Kildebank, *"Kærlighed, køn og seksualitet"*, HistorieLab: <https://historielab.dk/til-undervisningen/kildebank/koen-og-seksualitet/>

Kirkebæk, B., *"Letfærdig og løsgtig – kvindeanstalten Sprogø 1923-1961"*, 2005.

Koch, L., *"Racehygiejne i Danmark 1920-56"*, Gyldendal, 1996.

Lützen, K. *Hvad hjertet begærer. Kvinders kærlighed til kvinder 1825-1985. Tiderne Skifter*, 1986.

Mainz, Pernille, *"Puttemiddage skal koste en straf"*, Politiken, 06.09. 2018.

Niarn, *"Ryst din...!!"*, Årgang 79, Sundsdal, 2004.

Nyegaard, N., *"Homoseksualitetsbegrebet i Danmark"*, danmarkshistorien.dk, 2011.

Rigsdagstidende, 1862-63, Folketinget: 4584.

Secher, V.A., *"Kong Christian den femtes Danske Lov af 15. april 1683"*, G. E. C. Gads Forlag, København 1929., bog 6, kapitel 13, stk. 1. Art.

Pedersen, M. B., *Prostitutionen og Grundloven*, Museum Tusulanum, 2007.

Undervisningsministeriet, *Folkeskolens formål*, <https://uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/om-folkeskolen-og-folkeskolens-formaal/folkeskolens-formaal>

Relateret læsning og links

Aarhus Universitet, Danmarkshistorien.dk, <http://danmarkshistorien.dk/>

Kvindemuseet, Seksualundervisning gennem tiden,
<http://kvindemuseet.dk/udstilling/seksualundervisning-gennem-tiden/>

Kvinfo, Kvindekilder, <http://www.kvinfo.dk/side/1050/>

Possing. B., Argumenter imod kvinder: fra demokratiets barndom til i dag. Strandberg, 2018

Rigsarkivet, Kildepakker, Rigsarkivet,
<https://www.sa.dk/da/undervisningstilbud/grundskolen/tidslinjer-grundskolen-kilder-historie/farlig-seksualitet-1700-2000-tidslinje-folkeskolen/>

Sex & Samfund, Fagportal for sundheds- og seksualundervisning,
<https://www.underviserportal.dk/grundskole/materialer/>

Aalbæk-Nielsen, K. Kærlighed i det 15.-18. århundrede. Gyldendal, 2001

Aalbæk-Nielsen, K. Kærlighed i det 19.-20. århundrede. Gyldendal, 2003

Aarhus Universitetsforlag, Bogserier, <https://unipress.dk/bogserier/100-danmarkshistorier/>